

de toate pentru toți, cu singură condiție să fie piese de calitate și autori ce merită a fi audiati. Din păcate, admiratorii acestor trupe într-adevăr admirabile uită că ele își asumă de obicei un rol cultural pe care la noi îl îndeplinește întreaga mișcare teatrală, că aceste instituții sînt mai totdeauna destul de izolate în noianul producției comerciale bulevardiere și că împrejurările le dictează obligația culturală de a oferi publicului tot ce este important, și nu numai ceea ce corespunde mai exact forțelor artistice și preferințelor lor.

Cred că noi ne putem bucura de privilegiul unei selecții mai personale care să accentueze diferențele artistice dintre scenele noastre, în avantajul bogăției de ansamblu a imaginii teatrului românesc contemporan. Ne putem acorda avantajele unei diviziuni voluntare a interesului pentru anumite zone ale literaturii dramatice, mai apropiate de forțele artistice ale grupului de interpreți de care dispunem, mai aproape de idealul estetic și etic pe care-l profesăm. Cred că din acest punct de vedere sînt îndreptățite avertismentele împotriva modei. Dincolo de plictiseala unei stagiuni dominate de un anume autor, aceste mode trădează o lipsă de inițiativă din partea secretariatelor literare și a regizorilor, care nu alimentează suficient apetitul directorilor și actorilor cu texte inedite, cu autori și opere noi și pline de interes. Numai din multe titluri, din multe genuri, se pot alege acele piese care trasează un drum, o linie de afinități, un univers care se completează și se îmbogățește mereu. Cred că alegerea unei piese în repertoriu are valoarea unui act moral și artistic, că el exprimă concepția despre teatru cu aceeași pregnanță cu care o distribuție este într-un fel definitorie pentru viitorul spectacol.

Mi se pare profund semnificativ pentru Berliner Ensemble că, alături de drama-
turgia brechtiană, a montat pe scena sa *Coriolan* de Shakespeare într-o adaptare.

Socot grăitor drumul de repertoriu al lui Liviu Ciulei ca regizor, în privința celor două linii care-l interesează vădit. De la *Azilul de noapte* de Gorki, la *Cum vă place* de Shakespeare; apoi, împreună cu Pintilie, din nou la Gorki cu *Copiii soarelui*, apoi *Opera de trei paralele* de Brecht, în sfîrșit *Clipe de viață* a lui Saroyan. Cred că la Teatrul de Comedie *Soldatul Șvejk*, *Umbra*, *Rinocerii*, *Troilus și Cresida*, deși foarte diferite ca subiect și ca factură, trasează o linie interesantă și consecventă de repertoriu.

În sfîrșit, sînt convinși că o mai accentuată profilare a teatrelor poate constitui un sprijin important pentru dramaturgia originală, care va înfrîni interpreți mai profesionalizați, mai siguri pe resursele intime ale unui univers artistic definit.

Cred că această năzuință ilustrează foarte bine marea însemnătate a ideilor expuse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul înfrînării cu oamenii de artă, ca și în cuvîntarea rostită la conferința organizației de partid a orașului București. Chemarea conducerii de partid la o cunoaștere și la o oglindire mai profundă, mai îndrăzneță a realităților însușitoare din țara noastră, la un studiu atent și principial a tot ce se realizează interesant în creația contemporană mondială, cu scopul de a ridica cultura socialistă, națională, la nivelul marilor exigențe de astăzi ale poporului nostru, este de natură să dea un puternic avînt întregii mișcări artistice, înarmînd-o cu un punct de vedere extrem de limpede și cuprinzător, care exprimă în același timp direcția, caracterul și principiile după care trebuie orientate căutările creatoare.

Cele mai bune realizări ale teatrului românesc din ultima stagiune, așa cum le-am urmărit în cadrul Decadei teatrelor, ca și în afara ei, confirmă încă o dată justetea profundă și perspectivele vaste pe care le conține îndemnul adresat de partid artei.

◆ HORIA LOVINESCU

Repertoriul stagiunii a fost în general bine gîndit. El a corespuns unei nevoi reale de îmbogățire a culturii publicului. Această îmbogățire a programelor teatrale a determinat și determină, în continuare, un fenomen obiectiv controlabil: creșterea exigențelor

spectatorului. Nu trebuie să ne lăsăm înșelați de faptul că publicul urmărește cu plăcere comediile ușoare, căutând câteva ore de ris igienic. Asta s-a întâmplat întotdeauna și se va întâmpla și de aici înainte. Dar mulți din spectatorii de astăzi înțeleg că nu asemenea spectacole constituie faptul mare de teatru. Și pretențiile lor față de noi cresc. Am făcut o anchetă, la noi în teatru, și răspunsurile primite confirmă cele spuse înainte. Și în sălile noastre s-au realizat succese cu piese foarte facile, dar niciodată, în chestionarele pe care le-am pus la dispoziția spectatorilor, nu ni s-a cerut să repetăm succesele de acest fel, să acordăm mai multă atenție spectacolului de pur divertisment. Dimpotrivă, ceea ce ni s-a cerut în primul rând a fost repertoriul „de greutate”. Desigur, cei care au răspuns la întrebările noastre fac parte dintr-un anumit public, mai informat, mai apropiat de teatru. Dar numărul și calitatea răspunsurilor primite dovedesc că acest public inițiat este în creștere, că el știe ce vrea și că are o competență, uimitoare pentru noi, în anumite privințe (mai ales în aprecierile foarte juste asupra actorilor, observațiile în legătură cu regia și scenografia fiind mai puțin sigure deocamdată). Cred că un asemenea public este rezultatul unei anumite politici de repertoriu, pe care trebuie s-o continuăm. Și în măsura în care fiecare teatru își va afirma mai precis punctul său de vedere, peisajul vieții noastre teatrale, devenind mai complex, mai științific organizat, va solicita mai intens publicul, va contribui cu efecte și mai puternice la educația estetică a spectatorilor.

◆ VALENTIN SILVESTRU

Apreciind că a fost un an teatral bun, nu pot pune nici unul din faptele care mă conduc spre această apreciere pe seama modei (cuvînt pe care nici nu-l prea înțeleg, așa cum e introdus în terminologia teatrală). Rivna de a obține succese facile se soldează în cel mai bun caz cu facilități și ele nu caracterizează stagiunea teatrală de față, deși cred că propozițiunea nu este întrutotul aplicabilă unor scene. Iar dorința de a stîrni senzație... Depinde despre ce fel de „senzație” e vorba! *Troilus și Cresida* a stîrnit senzație la Teatrul Națiunilor și cred că, într-un anume fel, artiștii acestui spectacol au și dorit să exprime violent, altfel de cît se știa, piesa lui Shakespeare — și au ales-o după chibzuită deliberare, programatic. *Opera de trei parale* era la al treilea spectacol românesc cînd a fost introdusă în repertoriul Teatrului „Bulandra”, opțiunea nu avea nimic senzațional, dar spectacolul a fost. În genere, piesa românească sau străină inedită are un rol formativ în cultura teatrală, și preferința pentru inedit, corelată, evident, cu interesele vii ale culturii teatrale, e un fapt pozitiv.

◆ CRIN TEODORESCU

În politica de repertoriu trebuie evitată „concurența neloială”, însă în alt sens decît o înțelegeau unii cîndva. Anume, cred că din dramaturgia străină nu trebuie să includem în repertoriul nostru decît *valori*.

Nu trebuie făcută nici o *concesie teatrului comercial* și eflorescenței lui de piese bulevardiere, „comedii polițiste” etc. Cred că trebuie jucate textele marilor autori (subliniindu-ne dezacordul atunci cînd acestea — în unele laturi ale lor — nu concordă cu concepțiile noastre), dar nici într-un chip nu trebuie perpetuată infectarea publicului cu prostul-gust, vulgaritatea și mediocritatea cultivate de teatrul burghez comercial.